

XXIX. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

1. veljače 2024.

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____
(član Školskoga povjerenstva)
3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Upiši pisanim slovima, prema pravopisnim pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica otisnute ispod crte velikim tiskanim slovima.

Predstavljanjem digitalne platforme eKultura u rujnu su obilježeni

_____ u
(DANI EUROPSKE BAŠTINE)

_____ u Zagrebu.
(NACIONALNOJ I SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI)

Projektom se naglašava važnost zajedničke kulturne baštine zajednice

_____, a posebice nematerijalne kulturne baštine.
(EUROPSKIH NARODA)

U _____ provedbu _____ projekta _____ uključeno _____ je

_____,
(MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA)

_____,
(CENTAR ZA KULTURU JASTREBARSKO)

_____ i brojne druge ustanove.
(DRŽAVNI ARHIVI)

6	
---	--

2. Upiši slovo č ili ć.

Naš _____udljivi crta_____ _____a_____kao je zube dok je promatrao
_____r_____kariju.

4	
---	--

10	
----	--

3. Zaokruži točno napisanu riječ u svakome masno otisnutom paru riječi.

- a) Uporaba umjetne inteligencije **zahtjeva/zahtijeva** izobrazbu i **osvještavanje/osviještavanje** korisnika.
- b) Krajnji korisnici i stručnjaci trebali bi **razumjeti/razumijeti** kako **upotrebljavati/upotrijebljavati** podatke.
- c) Nužno je odgovorno **primjenjivati/primijenjivati** umjetnu inteligenciju uz jasne **smjernice/smijernice** i ograničenja.
- d) Važno je osigurati sigurnost **cjelovitoga/cjelovitoga** sustava kako bi se **sprječili/spriječili** napadi ili zlouporaba.

4	
---	--

4. Upiši pravopisne znakove u rečenice s upravnim govorom.

Djevojka je uskliknula Bježi

Nemamo izlaza upitao je Marko

2	
---	--

6	
---	--

5. Odredi rod, broj i padež svakoj podcrtanoj riječi. Odgovor zapiši u tablicu.

U sklopu izložaba dostupne su interaktivne mape koje prikazuju putovanje knjiga, kvizovi, zanimljivosti iz novina i podatci o njihovim najpoznatijim istraživačima.

riječ	rod	broj	padež
izložaba			
putovanje			
knjiga			
novina			
istraživačima			

5	
---	--

6. Upiši podcrtane nepromjenjive riječi iz teksta na odgovarajuće mjesto u tablici.

Hm, slažem se, ali imam jedno pitanje. Mogu li bar malo biti na računalu?

prilog	prijedlog	veznik	usklik	čestica

6	
---	--

11	
----	--

7. Na prazne crte upiši odgovarajući oblik pokrate *DVD* (*digital video disc*).

Nigdje nema _____ s mojim omiljenim filmom. Nisam ga pronašao otkako sam organizirao svoju policu s _____.

2	
---	--

8. Zaokruži točan izraz u svakome masno otisnutom paru izraza.

a) Primio sam važnu informaciju **elektronskom poštom** / **elektroničkom poštom**.

b) Inženjeri su pažljivo konfigurirali **internetski protokol** / **internet protokol** kako bi osigurali siguran i stabilan prijenos podataka u mreži.

c) Novi **operativni sustav** / **operacioni sustav** donosi niz poboljšanja u brzini i funkcionalnosti.

3	
---	--

9. Upiši na praznu crtu koji je leksičko-semantički odnos oprimjeren sljedećim primjerom.

server – poslužitelj, poslužnik, posluživač, opsluživač, opslužnik, opslužitelj

Leksičko-semantički odnos: _____

1	
---	--

6	
---	--

10. Zadatak ima tri dijela.

a) Rastavi na morfeme i upiši u tablicu podcrtane riječi iz teksta.

Svojim je podstanarima s vremena na vrijeme napisao lijepu poruku.

riječ	morfemska analiza
podstanarima	
vremena	
napisao	

b) Upiši na praznu crtu u kojoj se od podcrtanih riječi pojavljuje

infiks/interfiks?

c) Upiši na praznu crtu riječ po svom izboru u kojoj se pojavljuje alomorf prvoga morfema iz riječi *podstanar*.

5	
---	--

5	
---	--

U zadatcima višestrukoga izbora od 11. do 16. samo je jedan odgovor točan.

Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadatcima od 11. do 16.

11. Koja rečenica nije gramatički točna?

- A. Sinoć sam spavala kod bake.
- B. Volim biti kod bake za Božić.
- C. Često pobjegnem kod bake.
- D. Idem k baki na ručak.

1	
---	--

12. Koja je od sintagma u sljedećoj rečenici okolnosna sintagma?

Zar su se našli ispred škole kako bi pobjegli od obveza i slušali svezvremensku rok-glazbu?

- A. su se našli ispred škole
- B. bi pobjegli od obveza
- C. slušali rok-glazbu
- D. svezvremensku rok-glazbu

1	
---	--

13. Koja je od sljedećih sintagma rezultat sročnosti?

Ministarstvo znanosti i obrazovanja donijelo je odredbe o uključivanju djece i učenika izbjeglica iz Ukrajine u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske.

- A. Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- B. donijelo je odredbe
- C. odredbe o uključivanju djece
- D. učenika izbjeglica

1	
---	--

3	
---	--

14. U kojoj je od sljedećih rečenica perfekt upotrijebljen u relativnome značenju?

- A. „Otvorite već jednom svoje čitanke!” upozorila nas je profesorica i počela pisati po ploči.
- B. Do samoga kraja nismo bili sigurni tko je od učenika pokušao odgoditi sutrašnji ispit.
- C. Da si smjesta došao kući i počeo se pripremati za ispravak negativne ocjene!
- D. Moji su se roditelji upoznali na školskome izletu u srednjoj školi.

1	
---	--

15. Koja je od sljedećih rečenica nezavisnosložena rečenica?

- A. Obilježavajući Dane hrvatskoga jezika, organizatori su upriličili javnu i svečanu dodjelu Nagrade *Dr. Ivan Šreter* 11. ožujka u 12 sati u Lipiku.
- B. Odjek je u javnosti i ove godine bio dosta glasan i brojna su sredstva javnoga priopćavanja popratila izbor novih hrvatskih riječi.
- C. Riječ je o tradicijskoj dodjeli, o završetku 17. kola natječaja za novu hrvatsku riječ koji provodi časopis *Jezik*.
- D. Ove su godine za najbolje nove riječi u 2022. izabrane riječi *prestrujnik*, *šećerice* i *bakroza*.

1	
---	--

16. Kojoj vrsti dijalektizma pripada podcrtani izraz u sljedećoj rečenici?

Nije to niš, bu prešlo dok se buš ženil.

- A. etnografskim dijalektizmima
- B. fonološkim dijalektizmima
- C. leksičkim (izraznim) dijalektizmima
- D. morfološkim dijalektizmima

1	
---	--

3	
---	--

17. Pročitaj tekst i riješi zadatke višestrukoga izbora s nadopunjavanjem (17.1. – 17.6.). U svakome zadatku samo je jedan odgovor točan. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Pravopisni provjernik (*spelling checker*) veoma je koristan dodatak današnjim (1.) _____ programima za (2.) _____. U njima se može jednostavno uključiti mogućnost provjere pravopisne pravilnosti teksta na željenome jeziku i provjernik će, ovisno (3.) _____ koliko je program za pojedini jezik usavršen, (4.) _____ osobu koja piše na pravopisne, pa i gramatičke pogreške. Pojedini se provjernici mogu postaviti tako da ispravljaju pravopisne pogreške još (5.) _____ tipkanja, tj. gotovo istodobno dok autor piše tekst, no pravopis se može provjeriti i (6.) _____, kad je tekst dovršen.

(Kristian Lewis, *Kad pravopisni provjernik zadrijema*, Hrvatski jezik, 2017., broj 2)

17.1.

- A.** električnim **B.** elektronskim **C.** računalnim **D.** računarnim

1	
---	--

17.2.

- A.** čitanje **B.** govorenje **C.** pisanje **D.** slušanje

1	
---	--

17.3.

- A.** o tome **B.** od toga **C.** prema tome **D.** zbog toga

1	
---	--

3	
---	--

17.4.

A. potaknuti

B. upozoriti

C. usavršiti

D. naučiti

1	
---	--

17.5.

A. između

B. nakon

C. prije

D. tijekom

1	
---	--

17.6.

A. naknadno

B. prijevremeno

C. svezvremeno

D. usporedno

1	
---	--

18. Dopuni sintagme tako da na prazne crte napišeš odnosne pridjeve tvorene od zadanih imena.

a) Osijek – _____ (poduzetnik)

b) Rijeka – _____ (znanstvenik)

c) Stari Grad – _____ (ribar)

d) Rab – _____ (glazbenik)

e) Hollywood – _____ (glumac)

5	
---	--

19. Upiši na prazne crte točan oblik pridjeva po svom izboru.

a) Njegov je glas zaista _____.

b) U njegovu _____ pogledu prepoznali smo ponos.

2	
---	--

10	
----	--

20. Upiši na prazne crte infinitive podcrtanih glagola.

a) Učenička lica u trenu su probljiedjela. _____

b) Školske uspomene nikad ne zastarijevaju. _____

c) Učenici svake godine posijeku stara stabla u vrtu i donesu nove sadnice.

_____, _____

4	
---	--

21. Oblikuj izvedenice glagola *baciti*, *hraniti*, *pisati*, *sjediti*, tako da svakomu infinitivu dodaš prefiks *od-* (npr. odčepiti). Glagolska izvedenica mora biti jezično i smisleno točno uvrštena u rečenicu.

a) Rado ću _____ napuštenoga mačića.

b) Odlučio je _____ dugove svojega prijatelja.

c) Sudac je odlučio _____ optužni prijedlog.

d) Cijelu su utakmicu morali _____ na klupi za rezervne igrače.

4	
---	--

8	
---	--

22. Svaki redak u tekstu sadržava jezičnu ili pravopisnu pogrešku. Ispravi je tako da normativno točnu riječ ili oblik upišeš na crtu pokraj retka u kojemu se nalazi normativno netočna riječ ili oblik.

<p>Mnogi se pitaju kako će izgledat obrazovanje 2030. godine uz AI.</p> <p>Upravo je to bila tema predavanja kojega je održala profesorica Ribić, pomoćnica ravnatelju CARNET-a za podršku obrazovanju.</p> <p>U njezinu je izlaganju govorila o revoluciji utemeljenoj na umjetnoj inteligenciji. Smatra da će ovakav model učenja biti primjenjen u obrazovanju u skoroj budućnosti.</p> <p>Koristivši se naprednim digitalnim alatima i mrežnim platformama, hrvatski obrazovni sustav mogao bi doživjeti potpunu transformaciju u slijedećih desetak godina.</p> <p>(prema: https://www.srednja.hr/obrazovanje-x-ai)</p>	<p><u>izgledati</u></p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--	---

8	
8	

Pročitaj pažljivo sljedeći tekst i riješi zadatke od 23. do 29. tako da zaokružiš slovo ispred točnoga odgovora. U svakome pitanju samo je jedan odgovor točan i vrijedi 1 bod.

**Izvješće Pomorskoga meteorološkog centra Split DHMZ-a dana 24. 2. 2023. u
19 sati**

Vremenska prognoza za Jadran za prvih 12 sati (od 19 do 7 sati)

Jugo i južni vjetar 12 – 22 čvora, u postupnome jačanju do 28, a u drugome dijelu noći na krajnjemu jugu i do 34 čvora. Stanje mora 2 – 3, pred zoru u jačanju na 3 – 4. Vidljivost 5 – 15 km, još u početku na sjevernome Jadranu moguća manja od 1 km zbog magle, uglavnom na krajnjemu sjeveru. Promjenljivo oblačno, ponegdje kiša te mala mogućnost za pljusak ili grmljavinu.

Vremenska prognoza za sljedećih 12 sati (od 7 do 19 sati)

Slabo do umjereno, mjestimice pojačano jugo i južni vjetar na sjevernome i dijelu srednjega Jadrana, drugdje pojačano do jako, na krajnjemu jugu i vrlo jako. More umjereno valovito i valovito, na južnome Jadranu i jače valovito. Promjenljivo oblačno, tijekom dana uz povećanje naoblake, ponegdje kiša te mogućnost pljuska ili grmljavine.

Tablica 1. Douglasova skala

stanje mora	opis	visina valova (m)	izgled mora
0	mirno (glatko, zrcalno, bonaca)	0	more poput zrcala
1	mirno (naborano)	0 – 0,1	mali valići
2	malo valovito (valićasto)	0,1 – 0,5	kratki ili mali valovi; uobličeni; bregovi izgledaju staklasto
3	umjereno valovito	0,5 – 1,2	veći valovi; mjestimice bjeline na valnim bregovima; more stvara isprekidano šuštanje
4	valovito	1,25 – 2,5	valovi s mnogo bjelina; mogućnost prskanja; šum mora sliči muklomu žamoru
5	jače valovito	2,5 – 4	valovi se propinju; neprekidne bjeline; pjena s vrhova prigodice se otpuhuje kao morski dim; valovi neprekidno stvaraju žamor

Tablica 2. Beaufortova skala¹

mjerna jedinica	vjetar	brzina vjetra		visina valova
		km/h	čvor	m
0 Bf	tišina	< 1	< 1	-
1 Bf	lahor	1 – 5	1 – 3	0,1 (0,1)
2 Bf	povjetarac	6 – 11	4 – 6	0,2 (0,3)
3 Bf	slabi	12 – 19	7 – 10	0,6 (1)
4 Bf	umjereni	20 – 28	11 – 16	1 (1,5)
5 Bf	umjereno jaki	29 – 38	17 – 21	2 (2,5)
6 Bf	jaki	39 – 49	22 – 27	3 (4)
7 Bf	žestoki	50 – 61	28 – 33	4 (5,5)
8 Bf	olujni	62 – 74	34 – 40	5,5 (7,5)
9 Bf	jaki olujni	75 – 88	41 – 47	7 (10)
10 Bf	orkanski	89 – 102	48 – 55	9 (12,5)
11 Bf	jaki orkanski	103 – 117	56 – 63	11,5 (16)
12 Bf	orkan	>= 118	>= 64	14 (-)

(prema: www.meteo.hr)

¹ Beaufortova skala – bofor: mjerna jedinica za jačinu i brzinu vjetra

23. Koja je namjena polaznoga teksta?

- A. upozoriti na smanjenu vidljivost na sjevernome Jadranu
- B. poučiti o razlikama između Douglasove i Beaufortove skale
- C. uputiti u načine plovidbe za vrijeme oluje
- D. informirati o vremenu na moru

1	
---	--

24. Koje se od navedenih obilježja odnosi na polazni tekst?

- A. Rečenice su u polaznome tekstu povezane linearnom tekstnom vezom.
- B. Prema sadržaju polazni tekst pripada upućivačkim tekstovima.
- C. Prema obliku polazni je tekst neprekinut.
- D. Polazni tekst sadržava stručne riječi.

1	
---	--

25. Kakvo se stanje mora prema Douglasovoj skali očekuje 24. veljače 2023. godine do ponoći?

- A. mirno
- B. malo do umjereno valovito
- C. jače valovito
- D. uzburkano

1	
---	--

3	
---	--

26. Koliko bofora, prema Beaufortovoj skali, označuje visinu valova nižu od jednoga metra?

- A. 3 Bf
- B. 4 Bf
- C. 5 Bf
- D. 6 Bf

1	
---	--

27. Koja je informacija o stanju mora zajednička Douglasovoj i Beaufortovoj skali?

- A. Procjenjuju jačinu vjetra koristeći se bročanim nizom.
- B. Sadržavaju visinu valova izraženu u metrima.
- C. Na slikovit način opisuju izgled mora.
- D. Donose imena različitih vjetrova.

1	
---	--

28. U kojemu je od sljedećih primjera iz stupca *izgled mora* u Douglasovoj skali podcrtana riječ pridjev?

- A. bregovi izgledaju staklasto
- B. mjestimice bjeline na valnim bregovima
- C. more stvara isprekidano šuštanje
- D. valovi neprekidno stvaraju žamor

1	
---	--

3	
---	--

29. Koji je izraz upotrijebljen u Douglasovoj skali pleonazam?

- A.** more poput zrcala
- B.** mali valići
- C.** kratki ili mali valovi
- D.** mukli žamor

1	
1	